Udfordringen
- hele kirkens ugeavis

Regine får ordet

Af Henri Nissen 25. sep. 2026/39

BOG-ANMELDELSE

Søren Kierkegaard var en kort periode forlovet med en yngre kvinde, Regine Olsen. Hans breve til hende tyder på, at han var dybt forelsket. Men han slog selv op. Angiveligt fordi han følte et religiøst kald til sin forfattervirksomhed.

Men Regine var selvfølgelig ulykkelig, og det samme var Søren. Han led af depressioner, og Regine havde netop forsøgt at få ham ud af de tunge tanker. Faktisk havde hun droppet sin tidligere kæreste, Johan Frederik Schlegel (som hun kaldte Fritz), da Kierkegaard pludselig friede til hende i forældrenes hjem ved Knippelsbro. Hun var alene hjemme, men fik ham hurtigt ud ad døren. Da han dagen efter opsøgte hendes far og fortalte om sine reelle hensigter, sagde Regine dog ja. Hun havde nemlig lært Søren at kende gennem flere år og var fascineret af ham.

Det var i 1840'ernes Kjøpenhavn, hvor byen stadig var af en størrelse, så mange kendte hinanden. I hvert fald i de "bedre kredse". Og da Kierkega slog op med Regine, blev det et varmt samtaleemne. Regine og hendes fa

m.fl. forsøgte at overtale Søren til at vende tilbage, men han stødte i stedet Regine fra sig, angiveligt fordi det så ville være nemmere for hende at glemme ham. Han rejste også til Berlin et halvt år for at komme væk fra hende – som han elskede.

To år efter bruddet fandt Regine sammen med sin tidligere lærer og kæreste, Fritz Schlegel, og de fik et lykkeligt ægteskab. Schlegel blev faktisk udnævnt til guvernør på de vestindiske øer, som Danmark da ejede. Og på den måde var de langt hjemmefra, da Kierkegaard gik i gang med sin store ”kirkekamp”, hvor han kritiserede levebrødspræster og hele gejstligheden for at have forladt den sande kristendom. Før de rejste, sørgede Regine for tilfældigt at møde Søren på havnen. ”Gud velsigne dig – gid det må gå dig godt!” sagde hun, da hun gik forbi ham.

> Mere spændende er Regines egen beretning. Som gammel og enke fortalte hun nemlig om deres forlovelse og brud til veninden Hanne Mourier.

Regine får ordet

Jens Staubrand, som har udgivet mange bøger med tekster af Kierkegaard i sproglig bearbejdet form, har nu udgivet bogen ’Regine Olsen – Søren Kierkegaards store kærlighed’. Han har samlet nogle af Kierkegaards kærlighedsbreve til Regine med forklaringer. Men med al respekt så er Kierkegaards breve lidt snørklede. Mere spændende er Regines egen beretning. Som gammel og enke fortalte hun nemlig om deres forlovelse og brud til veninden Hanne Mourier.

Og her fremgår det, at hverken Regine eller Søren eller Fritz var bitre, men at de fandt en måde at komme videre på. Kierkegaard skrev til hende: ”Tak, at du giftede dig, men især at du giftede dig med Schlegel.” Kierkegaard brugte den traumatiske oplevelse til en lille roman, ’Forførerens Dagbog’, som

indgår som afslutningen på første del af hans hovedværk Enten-Eller fra 1843 – kort efter bruddet. Han udgav det anonymt, men alle vidste nok godt, at han var forfatteren.

Her bruger han historien let omskrevet til at beskrive en kynisk æstetiker, Johannes Forføreren, der forfører den unge uskyldige Cordelia, blot for sin egen nydelses skyld – og derefter kaster hende fra sig. Så hvis ikke Regine før kunne tage afstand fra ham, så kunne hun nu, tænkte han nok. Beretningen følges op af en beskrivelse af Etikeren, som ikke blot vil nyde, men vælger etiske valg i livet. Valget er helt afgørende for Kierkegaard.

Og det handlede ikke kun om at leve et sandt liv – men også om at vælge troen. Det skriver han om i tredje del, 'Skyldig – Ikke skyldig', der er en psykologisk/kristen dagsbogsroman om skyld.

Den kristne vinkel

Når man hører om Kierkegaards verdensberømte filosofi, nævnes det sjældent, hvor påvirket Kierkegaard var af kristendommen og sin personlige tro. I Frankrig udviklede forfattere som Jean-Paul Sartre og Simone de Beauvoir eksistentialismen ud fra Kirkegaards skrifter – men i ateistisk retning. For Kierkegaard handlede det især om forholdet til Gud. Søren Kierkegaard var nemlig vokset op i et vækkelses-hjem på Nytorv.

Faderen havde som barn i desperation forbandet Gud, men omvendte sig og tog Søren og broderen Christian Peter med i Brødresocietet i København søndag eftermiddag, når de først havde været i Domkirken. Brødresocietet var en københavnsk menighed under Brødremenigheden – den tids åndelige fornyelsesbevægelse – og havde stor betydning i både finere og lavere kredse i København.

Her hørte Kierkegaard søndag efter søndag en mere personlig forkyndelse, end i Domkirken. Det handlede om den enkeltes forhold til Jesus, "den kære Frelser". Og selv om Kierkegaard i ungdomsårene var oprørsk og kendt for sin bidende sarkasme, så ændrede det sig, da hans far døde. "Nu må jeg tage hans parti," sagde han. Han havde også en oplevelse i Gilleleje, hvor han traf det personlige kristne valg.

> Her hørte Søren søndag efter søndag en mere personlig forkyndelse, end i Domkirken. Det handlede om den enkeltes forhold til Jesus, ”den kære Frelser”.

Også Regines familie kom i Brødresocietetet. Moderen tog Regine med i ”de helliges forsamling”, som Regine kalder Brødremenigheden i København. De var således vokset op med samme inderlige forkyndelse. Og selv om Søren ikke mente, at Regine var ”religiøst anlagt”, så læste hun af egen lyst klassikeren ’Kristi Efterfølgelse’ af Thomas à Kempis. En bog der netop handler om at tage korset op og følge Jesus.

Søren Kierkegaard giver i sine breve udtryk for, at Regine forstår ham. Han anbefaler hende at gå i Helligåndskirken, hvor en god forkynder, Just Henrik Paulli, prædiker.

Ægteskab eller ej

Imidlertid har Kierkegaard fået den opfattelse, at han ikke kan være gift, samtidig med at han udfører sit kald som forfatter og filosofisk forkæmper for kristendommen. Den holdning findes jo også i den katolske kirke, hvor præsterne ikke må gifte sig. Og ifølge Paulus så var det også bedre ikke at gifte sig – med mindre man ikke kan styre sine lyster. I vores tid er det nok svært at forstå den holdning, men for Kirkegaaard var det så afgørende, at han måtte bryde med sit livs store kærlighed Regine.

Det nævnes ikke i bogen, men det hører med, at i ’Stadier på Livets vej’ siger en person: ”Der er mangen Mand bleven Geni ved en Pige, mangen Mand bleven Helt ved en Pige, mangen Mand bleven Digter ved en Pige, mangen Mand bleven Helgen ved en Pige; – men han blev ikke Geni ved den Pige, han fik; thi med hende blev han kun Etatsraad; han blev ikke Helt ved den Pige, han fik, thi ved hende blev han kun General; han blev ikke Digter ved den Pige, han fik, thi ved hende blev han kun Fader; han blev ikke Helgen ved den Pige, han fik, thi han fik slet ingen og vilde kun have en eneste, som han ikke fik, ligesom enhver af de andre blev Geni, blev Helt, blev Digter ved den

Piges Hjælp, de ikke fik."

Stadier paa Livets Vei', SKS, 6, s. 60. Pointen er – af hans egen erfaring – at det er den kærlighed, man ikke fik, der får det storslåede frem i en person. Fordi Søren ikke fik sin Regine, blev han så stor en filosof.

Regine Olsen – Søren Kierke-gaards store kærlighed.
Red.: Jens Staubrand
145 sider. 300 kr.
Forlag: Staur Publishing

Henri Nissen

© 2026 - Udfordringen. All Rights Reserved. Website design: Engedal